

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק דלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקעה

ערב שבת-קודש
פרשת מטות
כ"ב בתמוז ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב בתמוז ה'תשס"ה – כ"ט בתמוז ה'תשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב בתמוז	ה' טוען ונטען... בפרקים אלו. פרק א-ג.	ה' מטמאי משכב ומושב. פרק ז.	מ"ע רמו.
ש"ק	כ"ג בתמוז	פרק ד-ו.	פרק ח.	מ"ע רמו.
א'	כ"ד בתמוז	פרק ז-ט.	פרק ט.	מ"ע רמו.
ב'	כ"ה בתמוז	פרק י-יב.	פרק י.	מ"ע רמו.
ג'	כ"ו בתמוז	פרק יג-טו.	פרק יא.	מ"ע רמו.
ד'	כ"ז בתמוז	פרק טז. ה'י נחלות... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יב.	מ"ע רמו. רמח.
ה'	כ"ח בתמוז	פרק ג-ה.	פרק יג.	מ"ע רמח.
ו'	כ"ט בתמוז	פרק ו-ח.	ה' שאר אבות הטומאות... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמח.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת התמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.06	7.39.8	1.21	12.47	9.19	5.59	4.57	4.32	3.30	ו', כ"ב בתמוז
8.06	7.39.1	1.21	12.47	9.19	6.00	4.58	4.33	3.31	ש"ק, כ"ג בתמוז
8.05	7.38.3	1.21	12.47	9.19	6.00	4.59	4.34	3.33	א', כ"ד בתמוז
8.04	7.37.6	1.21	12.47	9.19	6.01	5.00	4.35	3.34	ב', כ"ה בתמוז
8.03	7.36.8	1.21	12.47	9.20	6.02	5.01	4.35	3.35	ג', כ"ו בתמוז
8.02	7.35.9	1.21	12.47	9.20	6.02	5.01	4.36	3.36	ד', כ"ז בתמוז
8.01	7.35.1	1.21	12.47	9.20	6.03	5.02	4.37	3.38	ה', כ"ח בתמוז
8.00	7.34.2	1.20	12.46	9.21	6.03	5.03	4.38	3.39	ו', כ"ט בתמוז

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
7.03	8.17	7.18	8.20	7.10	8.21	7.19	8.19	7.14	8.12
6.57	8.11	7.12	8.14	7.05	8.14	7.14	8.12	7.14	8.12

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מז"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

עניין הנדרים מדגיש את גודל מעלת ישראל

כל אחד ואחד מישראל, בכל הזמנים ובכל המקומות, בכוחו לפעול בכל דבר שבעולם שתהיה בו קדושה דקרבן □ גם היכולת להפוך דבר שהיה קודם לכן אסור, לדבר מותר – "אתהפכא חשוכא לנהורא" – מעידה על כוחם הרב של ישראל □ תוכנם הפנימי של הנדרים קשור במיוחד לימי "בין המצרים" □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

קדושת קרבן, ובלשון הגמרא – "קונמות קדושת הגוף נינהו". והנה, אף-על-פי שבנדר נמשכת קדושת קרבן – יש בו חידוש גדול לגבי קרבן: בנוגע לקרבן – ישנן כמה וכמה הגבלות: הן בנוגע להחפצא דהקרבן – שאין להקדיש קרבן אלא מדברים הראויים להקרה בלבד, "מחמשה מינין בלבד, מן הבקר ומן הכבשים ומן העזים ומן התורים ומן בני היונה"⁵, ו"תמימין ומובחרין"⁶, והן בנוגע לפעולת האדם שמקדיש הקרבן – שאין להקדיש קרבן אלא בזמן שבית-המקדש קיים.⁷

א. בהתחלת פרשת מטות – לאחר ההקדמה "וידבר משה אל ראשי המטות גו" – נאמר: "איש כי ידור נדר לה", ודרשו חז"ל⁸ "עד שידור בדבר הנדור", "עיקר נדר האמור בתורה הוא שיתפס בדבר הנדור, כגון שאומר כיכר זה עלי בקרבן"⁹. כלומר, עניין הנדר אינו איסור וכו' בלבד, אלא יש בו גם חלות קדושת קרבן (ולכן נאסר כו'), וכשם שכשמקדיש בהמה לקרבן נעשית הבהמה קודש, כמו כן כשאומר הרי עלי בשר זה כעולה ושלמים, או שאומר קונם בשר זה עלי, שהקונם הוא לשון קרבן, אזי חלה עליו

1 ל,ג.
2 נדרים יג,א. יד,א.
3 שו"ע יו"ד ס"ד ס"א. וראה משנה-למלך ריש הל' נדרים, שנדר בלשון איסור סתם (שלא התפיסו בקרבן), "מדין יד הוא דמהני שכשהוא אומר הרי זה אסור עלי אנו גומרין דברים כקרבן", עיי"ש.
4 כתובות נט, רע"ב.
5 רמב"ם ריש הל' מעשה הקרבנות.
6 רמב"ם ריש הל' איסורי מזבח.
7 ראה רמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ח ה"ח.
8 ואף ש"צריך ליוהר שלא ידור שום דבר... יאמר בלי נדר" (שו"ע יו"ד ס"ג ס"ד) – הרי (נוסף לכך שאין זה אלא מפני החשש שמא לא יקיים נדרו*) יש אופנים שבהם מותר לנדור לכתחילה, ולדוגמא: בעת צרה (שם ס"ה),

° ולהעיר מלוקיית (פרשתנו פכ, סב) "עכשיו שנתמעטו הלבבות צריך לומד בלי נדר", דמשמעות העניין (ולכאורה) שעכשיו אין לנו כח להמשיך בחי' זו. אבל, כיוון שהדין ברוך דנדר חל גם עכשיו, עכצ"ל שלא זה כוונת הלוקיית, כי"א ע"ד שהתורה על הרוב תדבר ולכן צ"ל כו'. וכו"ב.

דבר מלכות

ואפילו שנה לפני שהגדיל ונתחייב בכל חיובי התורה, **בכ"ז הזמנים**, גם בזמן הגלות, עד לחושך כפול ומכופל דעקות משיחא, ובכ"ז המקומות, גם בחוץ-לארץ, עד לפינה נדחת בארץ אשור ובארץ מצרים¹² – בכוחו וביכולתו לפעול **בכ"ז דבר שבעולם** שתהיה בו קדושה דקרוב, כמו קדושת הקרוב שקרב על גבי המזבח בבית-המקדש!

זאת ועוד: כדי לפעול עניין נעלה כזה (חלות קדושה דקרוב) – אינו זקוק לעבודה ויגיעה, ואינו זקוק אפילו למעשה [ועל-אחת-כמה- וכמה שאינו זקוק להכנה לפני זה כמו: טבילה במקווה, אמירת "לשם יחוד כו'", אמירת ברכה, נתינת צדקה וכיוצא בזה], אלא, על-ידי דיבורו בלבד¹³, ובכל לשון (לא רק בלשון-הקודש, אלא גם בלשון האומות, ואפילו בלשון העלגים שאינו אלא פינוי לקרבן¹⁴) – פועל חלות קדושה דקרוב מן התורה¹⁵.

ויומתק יותר – על-פי המבואר בפנימיות התורה¹⁶ (כפי שנתבארה בתורת חסידות חב"ד כאופן של הבנה והשגה... "יתפרנסון"¹⁷, בחב"ד שבנפש¹⁸) החילוק שבין קרבנות לנדרים, שקדושת הקרבנות היא על-פי גרדי

מה-שאינ-כן בנוגע לנדר – אף שחל עליו קדושת קרבן, אין בזה ההגבלות דקרוב: בנוגע להחפצא שאוסר על עצמו כקרוב – הרי זה לא רק בדברים הראויים ליקרב על גבי המזבח, אלא בכל הדברים שבעולם, ובנוגע לפעולת האדם שאוסר הדבר כקרוב – הרי זה לא רק בזמן שבית-המקדש קיים, שיכולים להקדיש ולהקריב על גבי המזבח, אלא גם לאחר חורבן בית-המקדש, בזמן הגלות, בחוץ לארץ ובלילה – מותר לנדר¹⁹, וחלות הנדר הוא מכוח קדושת קרבן²⁰.

וחידוש נוסף בנדרים לגבי כל דיני התורה כולה – שהחיוב דכל דיני התורה אינו אלא בגדול²¹ (זכר – בן י"ג שנה ויום אחד, ונקבה – בת י"ב שנה ויום אחד), ואילו החיוב בנדרים מן התורה הוא גם בקטן (מפלא הסמוך לאיש), "קטן²² בן י"ב שנה ויום אחד וקטנה בת י"א שנה ויום אחד, אם יודעים לשם מי נדרו... נדריהם נדר"²³.

ב. על-פי זה מובן איך שבעניין הנדרים מודגש גדול מעלתן של ישראל:

כ"ז אחד ואחד מישראל (לא רק כהן או לוי),

לקמן הערה 20.

14 רמב"ם הל' נדרים פ"א הט"ז.

15 כלומר, בהלכות נדרים אין חילוק בין זמן הבית לזמן הגלות (כבכמה עניינים שבזמן הבית חיובם מן התורה ובזמן הגלות חיובם אינו אלא מדרבנן), כי, גם בזמן הגלות ישנו החיוב דכל פרטי דיני נדרים (כפי שנתבאר בשולחן-ערוך – שבו נכללו רק הדינים השייכים בזמן הזה) בכל תוקף החיוב מן התורה.

16 שעל ידה נתגלה הפנימיות דישראל, כידוע בעניין "תלת קשרין כו'", שפנימיות התורה מגלה הפנימיות דישראל (ראה לקו"ת ויקרא ה.ג. ובכ"מ).

17 תקו"ת ת"ו בסופו. וראה לקו"ש חכ"ד עמ' 136 הערה 35. וש"נ.

18 ולכן, על-ידיה מובן ונרגש ביותר העילוי ד"אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו".

"לזרוזי נפשיה" (שם ס"ו), ואפילו בנדרים איסר – מי שנדר נדרים כדי לכוון דעותיו ולתקן מעשיו הרי זה זריז ומשובח" (אלא שאין להרבות בזה כו') (שם ס"ז).

9 ראה מ"מ שבהערה 3.

10 נידה מה.ב. רמב"ם הל' נדרים רפ"ב. טושו"ע יו"ד ר"ס רלג. פרש"י פרשתנו ל.ד.

11 ולאחרי שגילתה תורה שמופלא הסמוך לאיש נדרו נדר, ידעינן שכן הוא גם בנדרים הקרש (דקרבתות).

12 ע"פ ל' הכתוב – ישעיה כז.ג. וראה לקו"ת דרושי ר"ה ס.א.

13 משא"כ במחשבה, כי, "דברים שבלב אינם דברים" (נדרים כח.א. וש"נ). ולהעיר, שהצורך בדיבור דווקא מדגיש את הפעולה גם בחיצוניות העולם, מלשון העלם (לקו"ת שלח לז.ד. ובכ"מ), שכדי לפעול בו לא מספיקה פעולת המחשבה*, אלא יש צורך גם בדיבור (וראה גם

¹⁹ אף שמצינו בצדיקים שפעלו בחיצוניות העולם (גם) ע"י מחשבתם בלבד, ולדוגמא: "נתן עיניו בו כו" (ברכות נח.א. וש"נ), וגם (ובעיקר) בעיני טוב וברכה – שע"י מחשבתם בלבד פעלו המשתכח טוב וברכה בנשמות העולם ממש, כידוע בכ"כ סיפורי צדיקים, מעשה רב (ראה לדוגמא – לקו"ד ח"א בתחלתו).

דבר מלכות

התורה, ולכן, קדושתם אינה אלא על-פי התנאים שחייבה החכמה העליונה (תורה, חכמתו של הקב"ה), מה-שאי-כן קדושת הנדרים, מכיוון שנעשית על-ידי ישראל, שאמרה תורה¹⁹ שישאל קדמו לתורה, הבעל²¹, ועד שאמרו חז"ל²² "היתר נדרים פורחין באוויר אין להם על מה שייסמכו" (התרת נדרים שאמרו חכמים שהחכם מתיר את הנדר, מעט רמז יש במקרא, ואין על מה לסמוך, אלא שכן מסור לחכמים בתורה שבעל-

מחד גיסא, "נדרים סייג לפרישות", ומאידך גיסא, "לא דיין מה שאמרה לך התורה אלא שאתה מבקש לאמור על־יך דברים אחרים?!"

פה²³) – מכל-מקום, מפרש רש"י בפשוטו של מקרא²⁴: "ראשי המטות, חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה ואחר-כך לכל בני ישראל, ומניין שאף שאר הדברות כן, תלמוד לומר כו'. ומה ראה לאומרה כאן, לָמַד שהפרת²⁵ נדרים ביחיד מומחה כו"²⁶, וזוהו מובן, שגם התרת נדרים הוא עניין עיקרי בפשטות דפרשת נדרים²⁷.

למעלה מהתורה (חכמה), יכולים הם להמשיך ולהתפיס בקדושת קרבן גם דבר שלא חל בו הקדושה על-ידי התורה²⁰.

ג. ועוד עניין עיקרי (ונעלה יותר) בפרשת נדרים – התרת נדרים: אף-על-פי שבכתוב לא נתפרש התרת נדרים על-ידי חכם (כי אם הפרה על-ידי האב או

ואינו מוסיף (עכ"פ בתור פירוש נוסף) שרבותינו למדו מזה התרת נדרים על-ידי חכם – "הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו" (הגיגה שם). והטעם שאינו מוסיף דרשה זו – מובן בפשטות – להיותה חיפך פשוטו של מקרא "לא יעשה דברו חולין", כי, על-ידי התרת הנדר (לא באופן של הפרה, מכאן ולהבא, אלא שעוקר הנדר מעיקרו)* לא נעשה דברו חולין (שעכשיו נשתנה הדיבור ונעשה חולין), אלא דברו בטל ונעקר מכל וכל, כאילו לא היה דיבור מעולם.

(25) וצ"ע מדוע כותב רש"י הלשון "הפרת נדרים כו" – היפך מ"ש בר"ה שלאח"ו "שהחכם בלשון התרה ובעל בלשון הפרה כלשון הכתוב כאן, ואם חלפו אין מותר ואין מופר", וראה לקמן בשוה"ג להערה 27.

(26) וכן בהמשך פירושו, "זה הדבר ... מיעוט הוא שהחכם בל' התרה כו".

(27) וראה לקו"ש ח"ג עמ' 107 הביאור בזה – דלכאורה אינו מובן: אף שאמירת פרשה זו "אל ראשי המטות" מוכיחה שיש עניין מיוחד בנדרים השייך ל"ראשי המטות", מנא ליה לרש"י

(19) כמארז"ל (בר פ"א, ד) שמחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, אפילו לתורה, שנאמר צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל.

(20) ראה ספהמ"צ להצ"צ מצוות נדרים (דרמ"צ מב, סע"ב ואילך). אוה"ת פינחס עמ' אקצה. ומבאר גם השייכות לעניין הדיבור דווקא – לפי שאותיות הדיבור הם למעלה מהחכמה, מקור החכמה (וראה גם לקו"ת פרשתנו (פכ.ב, פג.ב) שעל-ידי הדיבור נמשך בחי' המקור וכו').

(21) ומודגש יותר בסיום הפרשה שהכתוב מסכם תוכן הפרשה – "אלה החוקים אשר ציווה ה' את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו בנעוריה בית אביה" (לוי, ו), ואינו מזכיר כלל ע"ד התרת נדרים על-ידי חכם.

(22) חגיגה י, א – במשנה, וש"נ. וראה רמב"ם הל' שבועות פ"ו ה"ב: דבר זה אין לו עיקר כלל בתורה שבכתב, אלא כך למדו ממה רבינו מפי הקבלה.

(23) פרש"י חגיגה שם.

(24) אף שבפסוק "לא יחל דברו" (ל, ג) מפרש רק "כמו לא יחלל דברו, לא יעשה דברו חולין",

¹⁹ שלכן, "המקדש אשה על-מנת שאין עליה נדרים... הלכה אצל החכם והתיר לה, הרי זו מקודשת" (רמב"ם הל' אישות פי"ז הי"ח - מכתובות עד, רע"ב).

דבר מלכות

צריכה להיות בענייני העולם דווקא, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים³⁴.

ובלשון החסידות³⁵ – שכאשר העבודה היא בבחינת אתכפיא בלבד, "לא יוכל לברר ההיתר ולהעלותו למעלה... כל מה שהוא קצת מותרות יורידנו לגשמיות", ולכן צריך לאסור הדבר בנדר, על-ידי זה שממשיך בו קדושה כקרבן; אמנם, לאחר שמתעלה לדרגת העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא – אז יוכל להתיר הנדר³⁶, היינו, לא לפרוש מהגשמיות, אלא אדרבה, לברר ולזכך הגשמיות כו'.

ד. וליתר ביאור:

עניין הנדר – עם היותו באופן שפורש מן הדבר המותר ואוסרו על עצמו כדי שלא יורידנו למטה כו', מכל-מקום, אין זה על-ידי הדגשת העניין הבלתי רצוי שבדבר הגשמי, היינו, להתבונן בשפלותו של הדבר הגשמי

והנה, התרת נדרים הוא עניין נעלה יותר מאשר הנדרים עצמם²⁸:

בעניין הנדרים (שהאדם אוסר על עצמו דבר המותר לו) מצינו סתירה (לכאורה) במאמרי חז"ל: מחד גיסא – "נדרים סייג לפרישות"²⁹, ולאידך גיסא – "לא דיין מה שאסרה לך התורה אלא שאתה מבקש לאסור עליך דברים אחרים"³⁰ (בתמיה).

והתייזון בזה³¹ – שמדובר אודות שתי דרגות שונות: מי שעדיין לא הגיע לדרגת נעלית בעבודת ה', זקוק לפרוש גם מדברים המותרים, "קדש עצמך במותר לך"³², כי, גם "המותר לך" יכול לגרום אצלו מצב של ירידה כו'³³, ועל זה אמרו "נדרים סייג לפרישות"; אמנם, מי שכבר הגיע לדרגת נעלית בעבודת ה' שאין מקום לחשוש שהדבר המותר יגרום אצלו מצב של ירידה – אין לו לפרוש מענייני העולם ("דיין מה שאסרה לך התורה"), אלא אדרבה, עבודתו

32) יבמות כ"א. ספרי ראה יד, כא (פיסקא קד). וראה תניא פ"ל (לט"א) "שהוא מדאורייתא". וראה רמב"ן ר"פ קדושים. תניא פ"ז. פכ"ז (לד, סע"ב).

33) כ"ה ברוב הדרושים. ובסה"מ עטר"ת ס"ע תקמב ואילך, שהפרישות נדרים הוא שפורש עצמו גם מהבירור דברים המותרים, כי, גם הבירור דברים המותרים הוא ביטול היש בלבד, ולכן פורש מזה כדי לבוא לביטול דיחוי"ע. ועניין האתהפכא דהתרת נדרים הוא – שם הגשמי נעשה כלי להביטול דיחוי"ע.

ועפ"ז מודגשת יותר מעלת כאו"א מישראל – הן בנוגע לעניין הנדרים. ועאכו"כ בנוגע לעניין דהתרת נדרים (כדלקמן סוס"ד ובהערה 43) – שבכחו לפעול גם שהגשמי יהיה כלי להביטול דיחוי"ע.

34) ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

35) לקו"ת פרשתנו פד, רע"ג.

36) על-ידי יחיד מומחה, "ראשי המטות", שמקבלים מבחי' משה רבינו, "וידבר משה אל ראשי המטות לאמר זה הדבר גו'" (ראה לקו"ת שם פכ"א ואילך. אוה"ת שם עמ' א"רפ ואילך). ו"שלושה הדיוטות" (פרש"י ריש פרשתנו – מנדרים עת, א) – ה"ה ב"ד.

בפש"מ שקאי על התרת נדרים, היפך עניין הנדרים! – ד"ל, שעיקר החידוש בפרשה זו הוא (לא עצם החיוב נדרים, שמוכן מעצמו כו', אלא) פרטי הדינים דהפרת נדרים על-ידי האב והבעל, ולכן, מסתבר לומר שגם השייכות ל"ראשי המטות" היא בעניין הפרת נדרים, תונכה של הפרשה – "למד שהפרת* נדרים ביחיד מומחה כו'". ועצ"ע.

28) ומטעם זה לא נתפרש (התרת נדרים על-ידי חכם) בתורה – להיותו מבחי' נעלית כזו שאינה יכולה להתפרש בתורה שבכתב, כי אם, בתורה שבעל פה שנקראת דברי סופרים (ראה אוה"ת פרשתנו עמ' א'רעט). ועיי"ש (עמ' א'רעח ואילך) בכיבוד העילוי ד"היתר נדרים פורחים באויר". ובסיום העניין מכאן פשוטות לשון המשנה (חגיגה שם) "הן הן גופי תורה" – ש"היתר נדרים שאינו מבואר בתורה כלל כ"א ברמז אינו נמשך מבחי' גופא דאורייתא. . כי אם מבחי' נשמתא דאורייתא שלמעלה מבחינה גופא".

29) אבות פ"ג מ"ג. רמב"ם הל' נדרים פ"ג ח"כ.

30) ירושלמי נדרים פ"ט ה"א. רמב"ם הל' דעות בפ"ג.

31) ראה לקו"ת ח"ד עמ' 1076 ואילך. ח"י"ג עמ' 107 ואילך. ועוד.

© ואולי י"ל שרש"י מדייק הלשון "הפרת נדרים" (אף שחכם מתיר את הנדר) כדי לרמז שההכרח לפירוש. הוא מתוכן הפרשה בעניין הפרת נדרים (דאב ובעל) וזוהק.

דבר מלכות

שיכול להוריד אותו למטה חס ושלום, ולכן פורש ממנו, אלא אדרבה – על-ידי זה שמגלה את הפנימיות, השורש ומקור, של הדבר הגשמי, "לראות בשורשו איך ששורשו גבוה מאוד נעלה, ועל-ידי זה פורש ממנו...

גם העבודה ד"פור מרע" (באופן של פרישה כו') אינה על-ידי התעסקות והתבוננות בשפלותו של הרע כו', אלא על-ידי ההוספה ב"עשה טוב"

החכם להיות מותר, והרי איסור זה נעשה היתר... שביכלתו להפוך חשוכא לנהורא", היינו, שהדבר הגשמי עצמו נתהפך ונכלל בקדושה⁴¹ כמו קרבן⁴². וגם בהתרת נדרים מודגשת מעלתן של ישראל⁴³ (שלמעלה מהתורה)⁴⁴ – במכל-שכן וקל-וחומר מעניין הנדרים עצמם – שלא זו בלבד שבכוחם וביכולתם לדחות הגשמיות על-ידי המשכת קדושה, אלא עוד זאת, שעל-ידי המשכת הקדושה מבררים ומזככים את הגשמיות להעלותו לקדושה.

ד. על-פי זה יש לבאר הקשר והשייכות דפרשת נדרים לתוכן הזמן ד"בין המצרים" שבו קורין פרשה זו בתורה⁴⁵: התוכן דפרשת נדרים הוא – מצב של ירידה

כעולה וכקרבן שהן קודש, ודבר הנדרור ומופרש בשורשו הגבוה למעלה כו"³⁷. ויש לומר שזהו על-דרך הדגשת שיטת החסידות – שגם בעבודה ד"סור מרע" (באופן של פרישה כו') אינה על-ידי התעסקות והתבוננות בשפלותו של הרע כו', אלא על-ידי ההוספה ב"עשה טוב"³⁸, ש"העשה טוב יהיה קודם לסור מרע, כי מעט אור (ועל-אחת-כמה- וכמה הרבה אור) דוחה הרבה מן החושך... אזי ממילא יפול הרע כו"³⁹.

אבל, לאידך גיסא, גם לאחרי שהעבודה היא על-ידי זה שממשיך בדבר הגשמי חלות הקדושה דקרבן – הרי זה רק כדי לפרוש ממנו, ובמילא, עיקר העבודה היא עדיין בבחינת "שמאל דוחה"⁴⁰, לדחות הגשמיות שלא יורידנו (אלא שהדחיה עצמה היא על-

הגשמי הוא מצוה. וראה לקו"ת פרשתנו פד, ו: וזהו מפירין נדרים בשבת.

(42) אוה"ת שם עמ' א'דדע. א'דפו. א'שית. א'שכו.

(43) שהרי התרת נדרים היא על-ידי ישראל – לא רק "יחיד מומחה", אלא גם "אם אין יחיד מומחה מפר בשלשה הדיושות".

(44) שהרי "דבר זה אין לו עיקר כלל בתורה שבכתב" (רמב"ם שבהערה 22), ועד שנחשב כ"דברי סופרים" (כנ"ל הערה 28), היינו, שנתגלה על-ידי הסופרים, כנ"ל.

(45) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ת ש"בין המצרים תשמ"ז.

(37) לקו"ת שם פב, ב. פג, ב-ג. אוה"ת שם עמ' א'דחצ.

(38) שהרי, עיקר ושלמות העבודה (כמצוות רצונך") היא בקו ד"עשה טוב", כי, לעתיד לבוא "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (זכריה יג,ב), ואז תהיה כל העבודה באופן של עליה בקודש בעילוי אחר עילוי עד א"ס (ראה אגה"ק סו"ס כו).

(39) לקו"ת שה"ש מח,ג.

(40) ל' חז"ל – סוטה מז,א. וש"ג. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד הי"ז. וראה אוה"ת שם ע' א'דדע. א'שי.

(41) ע"ד אכילת שבת שגם התענוג מהמאכל

דבר מלכות

ל טוב, אתהפכא חשוכא לנהורא, כמו שכתוב⁴⁸ "צום הרביעי וצום החמישי גו' יהיה גו' לששון ולשמחה ולמועדים טובים", כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפני זה⁴⁹.

ולא עוד, אלא, שגם מצד התגלות האהבה העצמית שבין איש לאשתו, הקב"ה לכנסת ישראל⁵⁰ (על-ידי מעשינו ועבודתנו כל משך זמן הגלות, עד לחושך כפול ומכופל דעקבות משיחא, שאז מתגלה התוקף דעצם הנשמה⁵¹, ההתקשרות העצמית דישראל עם הקב"ה שלמעלה מתורה⁵²), מופרים כל הנדרים – הן אלו "שיש בהם עינוי נפש"⁵³ [ובפרט שמצד העינוי דכנסת ישראל נעשה עינוי, כביכול, אצל הקב"ה, כמו שכתוב⁵⁴ "בכל צרתם לו צר"⁵⁵], והן אלו ש"דברכים שבינו לבינה"⁵⁶ – שנעשה שלימות היחוד דהקב"ה וכנסת ישראל, לא רק באופן של אירוסין (כבזמן הזה), אלא גם באופן של נישואין, בימות המשיח⁵⁷.

(קטעים מהתוועדות שבת קודש פרשת מטות מסעי, ב' במנחם אב היתשמי"ח. יתורת מנחם – התוועדויות תשמ"ח, כרך ד, עמ' 91-84)

מחד גיסא, היינו, שנמצאים במצב כזה שגשמיות העולם יכול לפעול ירידה כו', ולכן יש צורך לפרוש גם מדברים המותרים כו', "נדרים סייג לפרישות"⁴⁶; ולאידך גיסא – שגם במצב של ירידה, הרי, לא זו בלבד שבכוחו של כל אחד ואחד מישראל לפרוש מגשמיות העולם על-ידי זה שממשיך בו קדושה דקרובן (עניין הנדרים), אלא יתירה מזה – שבכוחו וביכולתו לברר ולזכך את גשמיות העולם ולהפכה לקדושה, אתהפכא חשוכא לנהורא (התרת נדרים).

והקריאה דפרשה זו בתורה⁴⁷ בזמן ד"בין המצרים" מהווה נתינת כוח לפעול כל זה בנוגע להירידה ד"בין המצרים" – שגם במצב של חורבן וגלות, הרי, לא זו בלבד שבכוחו וביכולתו לדחות זה על-ידי התבוננות שירידה זו היא צורך עלייה, מכיוון שעל-ידי זה באים סוף כל סוף להעילוי דגאולה העתידה ובית-המקדש העתידי (אבל החורבן והגלות גופא הם באופן של דחייה), אלא יתירה מזה – שבכוחו וביכולתו להפוך את החורבן והגלות גופא

48) וע"ד עניין התשובה שלמעלה מתורה ("שאלו לתורה כו' שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה" – יל"ש תהילים רמז תשב), שעל-ידי נעשה הפיכת חודנות לזכיות. ולהעיר גם מהעניין דהתרת נדרים ביוה"כ פ – ראה לקו"ת שם פה, סע"א. אוה"ת שם עמ' א' רפ"ט ואילך.
49) נדרים רפ"א (הובא בפרש"י פרשתנו ל, ד), רמב"ם הל' נדרים רפ"ב. טושו"ע י"ד סל"ד ס"ה.

50) ישעיה סג, ט. וראה תענית טז, א. מכילתא ס"פ בשלח. זח"א ק"ב.

51) להעיר ממ"ש (מסעי לה, לד) "כי אני שוכן בתוך בני ישראל", ובספרי עה"פ: "הבינים ישראל שבכל מקום שגלו שכינה עמהם... וכשהם חוזרים שכינה עמהם, שנאמר (ניצבים ל, ג ובפרש"י) ושב ה' אלוקיך את שבותך ורחמך, והשיב לא נאמר אלא ושב". וראה בארוכה לקו"ת חכ"ג שם – בקשר ובשייכות לתוכנו של החודש "מנחם אב".

52) נדרים רמב"ם טושו"ע שם.

53) שמו"ר ספ"ו – הובא ונתבאר בלקו"ת שם פד, ג. ולהעיר, שבלקו"ת שם מקשר זה עם גילוי פנימיות התורה דלעתיד לבוא, והרי, גם התרת נדרים הוא מבחינת פנימיות התורה, כנ"ל הערה 28.

46) ולכן, בזמן שביהמ"ק היה קיים היה סגי בדאורייתא, ורק מצד ירידת הרוות דור אחר דור, שנתמעטו הלכות ונכוונו כאש זרה באהבות ותאוות גופניות כו', אזי יש צורך בסייגים וחומרות כו' (לקו"ת שם פה, א).

47) להעיר מאוה"ת שם עמ' א' שיג (בעניין הביורו דאתהפכא בכוח התורה) – "וזהו קריאה שבתורה שהוא בחי' המשכה וירידה... אומר דבר זה כשר שמכשיר גם בחי' נוגה שיכול להיות בו גילוי או"ס כו'".

48) זכריה ח, יט. וראה רמב"ם הל' תעניות בסופן. קונטרס משיחות ש"פ פינחס.

49) להעיר מהמשך הפרשה (מטות לא, א-ג) בעניין מלחמת מדין, שהקב"ה אמר נקום "נקמת בני ישראל", ומשה אמר "נקמת הוי" – "כי, הקב"ה חפץ ומדקדק על כבודן של ישראל יותר מכבודו... ומשה (בשם ישראל) בהיפך, מדקדק על כבודו של הקב"ה יותר מכבודן של ישראל" (לקו"ת לוי"צ לזח"ג עמ' שעז), שבזה מודגש תוקף האהבה שבין הקב"ה לישראל.

וראה גם לקו"ת חכ"ג עמ' 216 ואילך (ובהערה 73) – בקשר ובשייכות לתוכנו של החודש "מנחם אב".

50) להעיר מהשייכות ל"מטות" – מלשון חזק ותוקף, בחי' "איתן" שבנשמה (לקו"ת שם פג, א-ב).

כעומק הירידה, גודל העלייה

מדוע נקבעה אבילות למשך זמן המציין חזקה וקביעות?

מדוע זמן האבילות שמציין את הירידה דחורבן בית המקדש והגלות, נקבע בשלושה (שבועות) – מספר שמורה על חזקה וקביעות!?

... ויש לומר, על-דרך שישנה מעלה בהעלייה שבאה על-ידי הירידה לגבי העלייה ד"מעלין בקודש", הנה על-דרך זה גם בהעלייה (שעל-ידי הירידה) גופא, דכאשר הירידה היא בהגבלה, כפי שנקבע בסדר הבריאה (על-ידי הקב"ה) אזי גם העלייה בהגבלה – היא לפי ערך הירידה שגורמת את העלייה). דווקא כשהירידה היא שלא בהדרגה, נפעלת על-ידי זה עלייה שאף היא שלא בהדרגה. דוגמה לדבר – החילוק שבין העלייה הבאה על-ידי הירידה בבריאת המחלוקת ביום השני, לעומת העלייה שנפעלת כתוצאה מהירידה שעל-ידי חטא האדם:

הירידה דבריאת המחלוקת (הבדלה בין מים למים) ביום השני (ירידה בערך להמצב ביום אחד) קבעה הקב"ה מלכתחילה בסדר הבריאה, כדי שאחרי זה תהיה העלייה ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, שלום ואחדות גם במקום התחלוקת, שאז הרי זה אחדות עמוקה יותר (כנ"ל). ועל דרך זה הוא הסדר (בטבע) השכל בכלל, ובלימוד התורה במיוחד – שעל-ידי שקלא וטריא של סברות לכאן ולכאן, עד למחלוקת לשם שמים (בחנינת שני), נעשה הדבר ברור יותר, עד כדי הכרעה אמיתית – הפסק דין להלכה (בחנינת שלושה). ועל-דרך זה גם בהשפעת השכל מרב לתלמיד – ש"מתלמידי יותר מכולם", דווקא על-ידי זה שהרב יורד והוא מלביש את שכלו לפי ערך שכל התלמיד, נעשה עילוי בשכל הרב. ועוד כיוצא בזה.

והיות שכל זה ירידה צורך עלייה כפי שהוקבעה בסדר הבריאה, מובן אם כן, דכשם שהירידה בהגבלה, כך גם העלייה הבאה לאחרי זה שאף היא בהגבלה.

כדי להגיע לעלייה שלא בערך – הרי זה דווקא על-ידי ירידה שלא בערך שהיא אינה בסדר הבריאה – כמו הירידה שנפעלת על-ידי חטא האדם (למטה מהירידה בסדר הבריאה – יום שני), שבחטא עצמו לא מורגשת העלייה דתשובה הבאה לאחרי זה.

ועל-דרך זה מובן גם בירידה שעל-ידי חטא גופא, שכאשר הירידה שעל-ידי חטא קשורה עם מספר של שלושה, שיש בו תוקף וקביעות (ואינו רק כסתם ירידה (שעל-ידי חטא) בדרך עראי) – הרי העלייה שנפעלת על-ידי זה נעלית יותר, עד שלא בערך לגמרי.

...יתירה מזו: היות שהפנימיות דכל הירידה היא העלייה שנפעלת מזה (נוסף לכך שירידה צורך עלייה), מובן, שפנימיות הירידה ד"תלתא דפורענותא" היא – העלייה הכי גדולה במספר שלושה שתתגלה לעתיד לבוא – הגילוי דג' מוחין, באופן של "פורענותא" מלשון "אתפריעו ואתגלין מיניה כל נהוריין". ובפשטות – הגילוי דבית המקדש השלישי.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת מטות מסעי תשי"ג. יתורת מנחם – התוועדות תשי"ג, כרך ד)

הגה"ח הרב יעקב לנדא ז"ל

חיבה יתרה נודעה לו מאת כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע □ הקשר נמשך גם עם בנו כ"ק אדמו"ר הרי"צ ואצל ממלא מקומו הרבי נשיא דורנו □ הרב שהרבי עודדו למעורבות יתר בעסקנות הכלל בארץ-הקודש, ואף קרא לאנ"ש להשתתף בשיעוריו □ רשימה ראשונה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

הידידות משנים ההם במדינתנו" עם כ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע, כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ולאחר מכן עם כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. "הוותיק וחסיד, הגאון המובהק ר' יעקב לנדוי שליט"א, הרב דבני-ברק בארץ-ישראל, זה שיצק מים על יד כ"ק אדמו"ר הר"ר שלום-דוב נבג"מ זי"ע מליובאוויץ', והיה ממקורביו בשהותו בעיר רוסטוב שברוסיה, וברשימה זו חקק לזכרון את דעתו של כ"ק נ"ע ורצונו כפי שהביע לו בשנות תרע"ח-תרע"ט באופן בניין ותיקון מקוה בשבילו בביתו בעיר רוסטוב. ורשימה זו היתה למראה עיני בנו כ"ק אדמו"ר גאון ישראל וקדושו מהר"ר יוסף-יצחק נבגע"מ מליובאוויץ" – כך מקדים הרה"ג הרה"ח ר' ניסן טעלושקין מח"ס 'סהרת המים', לרשימתו של הרב לנדא שבאה כ'הוספה' לספר (במהדורת קה"ת תש"נ עמ' ססא). ומוסיף: "ואני נותנה בזה במלואה כפי שקבלתיה".

מקוואות חב"ד

שמו של הרב לנדא ז"ל נקשר בתודעה הכללית לסוגיה המרכזית של 'מקוואות חב"ד', שזכו לתהודה רבה בדור האחרון. להלן השתלשלות הדברים:

בד' במרחשוון תש"י (איגרות-קודש, כרך ג, עמ' רג) – בחיי-חיותו של כ"ק אדמו"ר

נפתח רשימה זו בהוראה של הרבי מל"ג בעומר תשכ"ד המופיעה בשולי מכתב כללי-פרטי מאותו תאריך. המכתב נשלח להרה"ח ר' לייב זלמנוב שיחי' מחשובי אנ"ש בבני-ברק) **בפירסום ראשון:**

ז"ע [=זה עתה] נתקבל מכתבו ממוצש"ק [=ממוצאי שבת קודש]. ובטח כן משתתפים אניש שיי בהשיעור – שכותב אודתו – בדא"ח [=בדברי-אלוקים-חיים] של הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נוי"מ מהרי"ל שיי. והרי ידועה החיבה יתרה שנודעת לו מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נשמתו [עדן] וכו'.

גם הרה"ח הרב שמואל חפר שיחי' זכה לשמוע מהרבי ב'יחידות' דברי חיזוק והתעוררות להשתתפותם של אנ"ש בשיעורי חסידות שנמסרו על-ידי הרב לנדא.

"נודע לשם ותהילה"

לאחר פטירת הרב לנדא ז"ל כתב עליו הרבי (צוטט ב'ימי מלך', כרך ב, עמ' 895): "נודע לשם ולתהילה בעד מעשיו הכבירים וכו' מוה"ר יעקב ע"ה".

רשימתנו זו עוסקת אפוא בגאון הרב יעקב לנדא שזכה לעמוד בקירוב ובקשרי ידידות (כפי שהרבי מתבטא באיגרת משנת תשכ"ז, איגרות-קודש, כרך כד, עמ' רסה) – "על יסוד

ניצוצי רבי

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacoth 3-9250

מנטח מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ל"ג בעומר ה'תשכ"ד
ברז קל"ז, ז. י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק ב"צ כו'
מו"ה יחיאל מיכל יהודה לייב שי'

שליח וברית

מאשר הנני קבלת מכתבו.

ובקשרנו ביום ל"ג בעומר, יום הילולת דרשב"י, ובמקרים
מאחר הי"ל שהחורה היא דיימורא דמקראת שע"פ נברא העולם,
מזבן שכן הוא גם בנוגע לעולם קצת הוא האדם, ולשנו"כ בנוגע
לעול שחריתן אומות, שהיוגמט חזרה להרתן אומותן היי הוא
רשב"י וחבריו.
וענין רשב"י בחורה (שמה הבנה גם בנוגע לעניני בעולם)
הוא - להשיך מניינים בחורה באופן שתבנה הננייה נכ"ל, שכן
גם הנהגת בעולם הייתה באופן זה, שנייניות העולם היינו חזרה
- עסק בת השיך בלוי ירדית אדם, וכמפורס בהר - כליל ענינו
ל ביודר המלכה שבין עליונות להתחלת.

שמה חורה לרש לקבוצת דרשיא, שהיא - גמבה לעניני -
ברובת דרש דרשב"י כמפורס בהר - ענינו וקדוה היקר.
ע"ל המבנה מניינות החורה בלוי וכמפורס הידוע אהבת המעלות
חורה, ומכ"ל גם בנוגע להנהגת העולם ובלשון הרבה - עניני גמבה
המשיך (שקשרי בול עשרת עניני) המשיך דמשיקה ומי
ובמשיך ובמשיך - שמה ע"פ חורש, הגולה והמניינים בארצות, מורה
אדם.

וע"פ ביודר רבוינו נשייתנו דיוק השלמות וכן אהבת ע"ק
אשר שמע"ש (גם) העקב שמע"ש - שמעילו העקב ועניניו יתי' השירות.

בברכה
(Handwritten signature)

המחבר הי"ל, ב"ר במחלתו, שהיוגמט בחורה: שמה יי, א. הנניינות
בברז דרש מאמר הי"ל, בעומד במשך והר"ה תר"ל, ביודר המניינות:
ע"ל המבנה מניינות החורה בלוי וכמפורס הידוע אהבת המעלות
חורה, ומכ"ל גם בנוגע להנהגת העולם ובלשון הרבה - עניני גמבה
המשיך (שקשרי בול עשרת עניני) המשיך דמשיקה ומי
ובמשיך ובמשיך - שמה ע"פ חורש, הגולה והמניינים בארצות, מורה
אדם.

ז'ע נחקל מכתבו מנוצ"ק, ובמח כן משתתפים אנ"ש שי' בהשקוד
- שכותב אודותו - בראת של חרש ג' וחרה ח ח"ה אי"א נו"נ וכו'
סמרי ל-ש'. וחרו ידועה חתיבת יחרה שוודעת לו סכ"ק ארנ"ע וכו'.

מוהרי"צ - פנה הרבי נשיא דורנו לרב לנדה: על-דבר זה בפרטיות האפשרית ומה טוב עם הוראת הנימוק לשלימות הדבר, אם ידוע הוא.

מתעסקים במקומות אחדים בעשיית מקווה של מי גשמים ושאלו אם יש איהו עניינים ופרטים אשר אנייש מקפידים או מהדרים עליהם על-כל-פנים ביחוד, ובאשר ידעתי אשר הוא היה מהמתעסקים בכגון זה בראסטאוו ובלי-ספק שמע בזה כמה עניינים והוראות מכו"ק אדמו"ר נ"ע,

בנתינת תודה למפרע ובאיחול רפואה שלימה וכל טוב סלה. הנה תשואת-חן או יואיל לכתוב לי

ניצוצי רבי

[דעתי] בהוראות כ"ק אדניע שהמים דמקווה התחתונה יכסו רצפת מקווה העליונה טרם יזרמו לשם מים שאובים – נמוקי פשוט – כי אז תהיה נתינת מים שאובים במקווה כשרה, מה שאי-כך כשיכנסו מקודם מים שאובים יוכשרו רק ע"י השקה, וק"ל.

(ב) מה ששאלתי לטעם שלא החמיר כ"ק אדניע גם בשיעור הדרי"ת הוא לא כדי לגבב חומרות, כלי כת"ר במכתבו. כי אם ע"פ [על-פי] הידוע שבמקווה משתדלים לצאת ידי כמה וכמה דעות.

שורת הערות והארות שיגר הרבי כבר בקבלת הרשימה (איגרות-קודש, כרך ג, עמ' רכז) כשהרבי מבקש בענוותנותו: "ות"ח מראש על ביאוריו והארותיו – באל"ף – בכהנ"ל". על מעלות והידורי המקווה – ראה בהרחבה בספר 'תיקוני מקוואות' (קה"ת תשנ"ח) מהרה"ח הרב שלום-דובער שיחי' לוי'ן.

הרבי מקפיד על כבודו של הרב לנדא

בספרו 'עבודת הקודש' (עמ' יח) מספר הרה"ח הרב שלום-דובער שיחי' לוי'ן, כי בשנת תשמ"ב שלח הרב יעקב לנדא אבד"ק בני-ברק לרבי חבילת תשובות הגאון מרוגוטשוב. הרבי כתב: "כדאי להדפיסם", ולציין בהערה: "תשואת-חן שנתן להוציא-לאור כו".

כשהוכנסו עלי ההגהה של התשובות הללו בחוברת נא והעורך ציין את הרב לנדא לטובה לא הסתפק הרבי בכך וכתב:

"עיי'ן אודותו בסוף-ספר 'טהרת המים' (טעלושקין) – על-כל-פנים מוכרח הנ"ל, הפוסק בבית אדמו"ר (מהרש"ב) ברוסטוב וכו' עתה הרב ראשי (דבני-ברק ותשואות-חן) תשואת-חן (שנתנם על-מנת להוציאם-לאור)", וכך תוקן שם בהערה 8.

במכתבו של הרבי מ"א בניסן תשמ"ב [נדפס בספר 'מקדש מלך', עמ' 256] מודה הרבי לרב לנדא וכותב לו: "ת"ח במיוחד על שילוח העתק מכ[תבי] הרגצובי וכנראה עדיין לא נדפסו".

"התעסק בעשיית המקווה"

כעבור ארבעה ימים (ח' מרחשון תש"י – שם כרך ג' עמ' רמ) כותב הרבי אל הרב אשר אברמסון:

כתבתי על-דבר-זה להרה"ג וכו' מוה"ר יעקב שי' לנדא שהוא התעסק בעשיית המקווה ברוסטוב בהוראת כ"ק אדמו"ר נ"ע, ואם יודיעני איזה חדשות בזה כמובן אודיענו.

בשלהי חודש מרחשוון קיבל הרבי את הרשימה והשיב לרב לנדא (שם):

בתשואת חן הגיעני מכתבו מטי"ו מרחשון, עם ההוראות שקיבל מכ"ק אדניע בנידון המקווה, ותיכף לקבלתי שלחתי העתקה מחלק מכתבו זה להשואל, כמובן בהוראת שמו.

אל הרב אברמסון הנ"ל כותב הרבי:

וזה לא כבר הגיעני מענה מהרה"ג וכו' מהור"י שי' לנדא, והנני מסגיר פה העתק ממנו, ובטח ימצא עניין בו. ומינייה ומינייהו תסתיעעא מילתא ביותר דקדוק והידור.

לפני ששיגרם הראה אותם לחותנו כ"ק אדמו"ר מוהר"צ אשר הגיהם ואישרם, כפי שכותב הרבי בשנת תשט"ו (איגרות-קודש, כרך יא, עמ' רנ):

הוראות בענייני המקווה מכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, הם על-פי רשימת הרב מוה"ר יעקב שי' לנדא – שהיו לעיני כ"ק מו"ח אדמו"ר כאן, ואישרם אשר נכונים המה, ולכן אין פלא שאינו מפורסם לעת-עתה בתוככי אנ"ש, כיוון שרק כשש שנים שנתפרסמו בארצות-הברית.

ובכ"ז בכסלו תשכ"ב כתב הרבי אל הרב דוד חנזין (איגרות-קודש, כרך כב, עמ' סו):

כיוון שהרה"ג וכו' הרי"י שי' לנדא מבני-ברק דיבר בזה (וכנראה איזו פעמים) עם כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, מהנכון שיתקשר עמו ויברר אצלו הפרטים בזה.

במכתבו מ"ג בניסן תש"י ('איגרות-קודש' כרך ג' עמ' רעג) מפלפל הרבי עם הרב לנדא בנושא המקווה:

(א) מה שכתבתי לו הטעם לפענ"ד [לפי עניות

ניצוצי רבי

שמים וכו'. ובדאי לדכותיה דכבוד תורתו אין צורך באריכות.

ואולי זכות מיוחדת תהיה לכבוד תורתו בעסקנותו בהאמור, כיוון שבמדה ידועה כבר עשה הכנה לזה עוד בהיותו ברוסטוב, כפי שספרו לי, שהתעניין אז בשיטת מרת בלוטמקץ, ובשיטות הודו כפי שידעו אודותם אז, שה"גורו", כנראה, תולדותיהם או תולדות תולדותיהם, ועל-כל-פנים יש להם כמה נקודות משותפות.

ויהי-רצון מה' יתברך רופא כל בשר ומפליא לעשות שיירפאו כל אחד ואחד מכל ענייני צער וחוסר בריאות וכו', כולל גם-כן הרפואה הכללית דעם ישראל כולו, וימים אלו ייהפכו לימי ששון ושמחה, ומועדים טובים.

בכבוד ובברכה לבשרות טובות בטוב הנראה והנגלה

ואמנם, בהמשך לאותה איגרת הודיע הרב לנדא לרבי כי שוחח על-דבר זה עם פרופסור לב שי', ומסר לו את העניין (ראה מכ' מתאריך כ"ט בכסלו תשל"ט – 'היכל מנחם' שם עמ' ג).

"לאור המצב המשוע"

במשך כל השנים עודד הרבי את הרב לנדא להיות מעורב בפעולות ציבוריות שונות. כך למשל כתב לו ב"ג בסיוון תשט"ז (איגרות-קודש, כרך ג, עמ' קע):

מה שכותב במכתבו אודות ההשתתפות בחבר הפעילים, נעם לי לקרות במכתבי-עת דאה"ק ת"ו אשר השתתף באסיפת רבנים מבין העולים החדשים, ויהי-רצון שתהיה זו התחלה טובה לחידוש פעולות ובפרט שמתקרבים לזמן החופש שבטח אפשר לנצל באופן מיוחד, וגיוס כל הכוחות יכול להוסיף ולהגדיל התועלת.

על נטילת חלק בענייני הלכה ציבוריים כותב הרבי להרב לנדא כבר בכ"ו במרחשוון תשי"ט (איגרות-קודש, כרך ג, עמ' יד):

קראתי במכתבי-עת שלקח חלק באסיפת הרבנים הציע נוסח היתר עיסקא וכו' ושמחתי על כל פנים לידיעה זו.

שנים רבות אחר-כך בבין המצרים תשל"ז

התבודדות והתבוננות - באופן כשר

בהתוועדות י"ג בתמוז תשל"ט דיבר הרבי בהרחבה (ראה ספר 'מה רבו מעשיך ה' בהוצאת שמי"ר, עמ' 147-144) על כך שיש צורך לדאוג ל'מדיטציה' כשרה. כעבור מספר ימים פנה אל הרב לנדא באיגרת הבאה ('היכל מנחם' כרך א' עמ' מח-מט):

ב"ה, כ"ה תמוז ה'תשל"ז

ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ

עוסק בצרכי ציבור רב פעלים

מוה"ר יעקב שיי לנדא

רב ראשי ואב"ד דבני-ברק

אחדשה"ט כיאות.

זה מזמן רב שהגיעני הידיעה על-דבר הפסק-דין בארץ-הקודש – איסור גמור בהנוגע לטיפולים שונים הנעשים על-ידי "גורו", כולל גם-כן ההתבודדות והתבוננות וכיוצא בזה.

אף שפסק-דין האמור, וכמדומה שנכלל גם בניסוחו, טעמו ונימוקו מפני שמעורב בהאמור גם עניין דעבודה-זרה, על-כל-פנים אביזרייהו דעבודה-זרה, והרי זה מגי דברים דיהרג ואל יעבור, אבל עניין ההתבודדות והתבוננות וכו' כשלעצמם – לא הניל שחידשו ח"ו טיפול זה ולא בהם תלויה הצלחתו חס ושלום. ומה שמעלים "קטורת" וכיוצא בזה אין זה עיקר בהאמור, כמובן ופשוט.

שלכן, על-פי סגנון חכמינו ז"ל וכי מפני השוטים יאבד עולמו, הצעתי שכדאי ונכון ואולי גם נחוץ שכבוד תורתו (בעצמו או על-כל-פנים על-ידי עושי רצונו) יבואו בדברים עם רופאים יראי-שמים ומומחים בשטח עצבים ומנוחת הנפש ומחלות הנפש וכו' ויטילו עליהם חובה (ויותר נכון – זכות) שיוסיפו לימוד בריפוי וטיפול בשטח זה על ידי התבודדות והתבוננות עצמית וכו', ואחרי כן יפרסמו זה ככל האפשר, – בפרט שנוסף שעל-ידי זה ירפאו כמה וכמה חולים הזקוקים לזה, יהיה זה גם-כן אמצעי יעיל לנתק אותם מה"גורו" המושכים אותם בחבלי טיפול האמור, בראותם שאפשר הדבר להיעשות בלי קטורת, על-ידי איש או אשה יראי-

ניצוצי רבי

וכיוצא בו בענייני ארץ-הקודש ת"ו (כולל – דבני-ברק) לא רק שחסר ה"דערהערן" [=הפנמה], כ"אם גם שמיעה כפשוטה אין אצלם, ואידי דטריד למיפלט לא בלע ואפילו לא נגע בו" – קבל הרבי במכתב להרב לנדא בקיץ תשכ"ט (איגרות-קודש, כרך כו, עמ' קסו).

הדפסת חידושיו בנגלה

להלן קטע מיומן שנת הקהל תשמ"א עמ' 86-85:

"ביום ה' י"ז שבט (תשמ"א) היתה 'יחידות' לאורחים. עם הרב אליהו לנדא (בנו של הרב יעקב לנדא, אב"ד דבני ברק) שוחח הרבי זמן די ממושך. בין הדברים שאלו לשלום אביו ואמר, שאילו לא היו החסידים מצניע"לכת והיו מדפיסים חידושי תורה בנגלה, היתה ההתנגדות לחסידות פוחתת. הרבי ביקש ממנו להשפיע על אביו שידיפס את חידושי-התורה שלו בנגלה".

(וראה פירוט יתר בשיחות-קודש תשמ"א, כרך ב, עמ' 800).

(היכל מנחם' כרך ג' עמ' צג-צד) שיגר לו הרבי מכתב ובו נאמר בין השאר:

על-פי החזקה דשליח עושה שליחותו וודאי מסר חתנו הרב [=קרול, רב מושב חמד באה"ק] שליט"א תוכן שיחתנו על-דבר אגודת-הרבנים דאהקת"ו וכו', ולצער הרב לא נודע (על-כל-פנים לא נשמע כאן) – על-דבר פעולות וכו' ובכל זה.

על-פי שיטתי דעד-עתה שאינו זקוק להתעוררות מצדי, כיוון שזכה וקיבל תורה והדרכה פנים-אל-פנים מכ"ק אדמו"ר נ"ע ובמשך כמה וכמה שנים,

ולאחרי זה – במשך כמה וכמה שנים פעל ועשה על-פי זה במדינה ההיא ובתנאים ההם –

בכל זאת – לאור המצב המשווע (דלב ישראל ער הוא ביותר, מסטרא חדא – והעדר פעולה בזה (המשווע גם-כן) מצד אלה שצריכים להיות מדריכים מעוררים וכו', מסטרא תנינא – וכל ההסברות שבוה הרי כמאן דעביד (אפילו בכ"ף הדמיון) לא אמרינן –

הנה מצורף בזה העתק מכתבי לאחד...

"ואפילו לא בלע"

"כפי שראיתי – הדיבור כאן עם פלוני

פרשת מטות

פרשת מטות

פרשת מטות נקראת לעולם בימי בין המצרים. סופם של ימים אלו להתהפך ל"ימים טובים וימי ששון ושמחה" (רמב"ם סוף הלכות תעניות); ועניין זה בא לידי ביטוי בשלושת הנושאים המרכזיים שבפרשתנו.

פרשת נדרים – מדובר בה על האפשרות של הפרת נדר, דהיינו שלא מוכרחים להתנתק מענייני העולם (על-ידי נדר), אלא יש בכוחנו להעלותם ולהופכם לקדושה.

מלחמת מדיין – מסופר על חלוקת השלל של מדיין והכשרתם של כלי מדיין, כלומר, טהרת השלל והעלאתו לקדושה.

נחלת בני גד ובני ראובן – שבטים אלו העדיפו את עבר הירדן בגלל היותו ארץ מקנה, ורצו להיות רועי צאן, הרחק משאונה של עיר ובמנותק מ'העולם'; אך משה הבהיר להם שעיקר העבודה היא המלחמה בחומרות העולם כדי לבררה ולזככה, "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה".

(לקוטי שיחות, בין המצרים תשמ"ז)

וידבר משה אל ראשי המטות (ל,ב)

ההכרעה במה לנדור ובמה טוב שלא לנדור חייבת לבוא דווקא מנשיא – "ראשי המטות". שכן, הנודר נדר ומפריש את עצמו מדבר מסויים עושה כן בגלל חששו שהתעסקות באותו דבר עלולה להורידו מדרגתו. ומכיוון שעניין זה אינו שווה לכל נפש, אלא הוא תלוי במצבו האישי המדוייק של כל יחיד ויחיד, מובן שההחלטה הסופית צריכה לבוא מנשיא; רק הוא בכוחו לקבוע בבירור אם עבודה זו מתאימה לאדם מסויים זה, אם לאו.

(לקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 693)

זה הדבר אשר ציווה ה' (ל,ב)

כשיהודי עוסק בתורה – הוא עוסק ממש באותו דבר עצמו שציווה ה' למשה בסיני.

(לקוטי תורה במדבר עמ' פב)

איש כי ידור נדר לה' (ל,ג)

האומר פירות אלו עלי קורבן... הרי אלו אסורין עליו. מפני שאפשר שידור אדם קורבן ויעשה בהמה שהיתה חול קורבן ותאסר (רמב"ם הלכות נדרים פ"א)

בא וראה עד היכן מגיע כוחו של הדיבור, שהוא מסוגל להפוך חול לקודש – להחיל קדושת קורבן על בהמה של חולין. מובן אפוא כי אסור לזלזל בכוח זה ויש להקפיד להשתמש בו אך ורק לדברים רצויים.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת מטות מסעי תשמ"ח)

"על שלושה דברים העולם עומד"

שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה; הוא היה אומר: על שלושה דברים העולם עומד - על התורה ועל העבודה ועל גמילות-חסדים (פרק א, משנה ב)

פירוש רבינו עובדיה מברטנורא:

על התורה – שאלמלי לא קיבלו ישראל את התורה, חוקות שמים וארץ לא שמתו. ועל העבודה – עבודת הקרבנות. שכך שנינו במסכת תענית [כו,ב]: אלמלא מעמדות, לא נתקיימו שמים וארץ. ומצינו שבשביל הקרבנות שהקריב נח, נשבע [הקב"ה] שלא יביא מבול לעולם, הרי שהעולם עומד על הקרבנות. ועל גמילות-חסדים – דכתיב (תהילים פט): עולם חסד ייבנה. וגמילות-חסדים הוא לשמח חתנים, ולנחם אבלים, ולבקר חולים, ולקבור מתים, וכיוצא בזה.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

ידוע ששלושה עמודים אלו הם כנגד שלושת האבות: אברהם – גמילות-חסדים והכנסת-אורחים; יצחק – שהיה עולה תמימה, עניינו עבודה, תפילה כנגד קרבנות תקנום; ויעקב – עניינו תורה, כמו שנאמר, "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל".

ונשאלת השאלה: לפי זה היה צריך להיות הסדר הפוך – גמילות-חסדים (אברהם), עבודה (יצחק), תורה (יעקב)? ומה גם שכן הוא סדר עבודת היום: גמילות-חסדים (נתינת צדקה לפני התפילה), עבודה (עבודת התפילה), תורה (לימוד התורה – מבית-הכנסת לבית-המדרש)!

ויש לומר, שהרי המציאות היא שמן התורה יודעים על עבודה וגמילות-חסדים.

ועוד יש לומר, שהנה עיקר הפעולה בעולם לעשות לו יתברך דירה בתחתונים היא על-ידי התורה. שכן, תורה עניינה המשכה מלמעלה למטה דווקא, אשר עם היותה ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים, עד בלי גבול, להיותה חכמתו ורצונו של הקב"ה – היא מתלבשת בשכלו המוגבל של האדם, ועד שמתלבשת בענייני העולם (פסקי דינים לגבי הנהגה בעולם), שעל-ידי זה משתנה העולם בהתאם לתורה. וכלן, כשמדובר בשלושה דברים שעליהם העולם עומד – מקדים התנא עמוד התורה.

(ספר-השיחות תשי"ג, כרך ב, עמ' 653)

* * *

יש קשר מיוחד בין בעל המאמר – שמעון הצדיק – לגמילות-חסדים:

בגמרא מסופר: "ארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק, היה גורל ('להשם') עולה בימין", וימין מורה על חסד וקירוב, כמאמר, "ימין מקרבת". והיינו שעבודתו של שמעון הצדיק היתה בקו החסד. והדבר נרמז גם בשמו, שכן התואר "צדיק" מורה (בפשטות) על אדם המצטיין בצדקה וחסד (גמילות-חסדים), ככתוב "כי צדיק ה', אוהב צדקות".

והוראה זו באה בהמשך למשנה הקודמת: "והעמידו תלמידים הרבה", עניין של השפעה וקירוב.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת נשא היתשמ"ב – בלתי מוגה)

קדיש דרבנן אחר הלימוד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

א. ב"סדר תפילות כל השנה" הנדפס ברמב"ם סוף ספר אהבה, איתא: "קדיש דרבנן. כל עשרה מישראל או יתר שעוסקין בתלמוד תורה שעל-פה ואפילו במדרשות או בהגרות, כשהן מסיימין ואמר אחד מהן קדיש בנוסח זה... [אצלו ההתחלה היא מנוסח 'קדיש הגדול', וממשיך עד 'דאמינן בעלמא', וממשיך "על ישראל"] וזהו הנקרא קדיש דרבנן".

דהיינו, שחובת אמירת קדיש זה חלה על כל לימוד בתורה שבעל-פה, ואפילו על ההגרות. וכן מובא ב'משיחות כ"א אדר ה'תשמ"ח – סיום השלושים להסתלקות הרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע', ס"ב (ס' השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 317, ללא ציון לרמב"ם): "בקדיש דרבנן – לא רק אחר לימוד פלפולא דאורייתא או הלכות התורה, אלא גם אחר לימוד האגדה, כמו לימוד "עין יעקב", על-ידי אנשים פשוטים שאינם שייכים ללימוד דף היומי, הלכה יומית וכיו"ב...". הרי ברור, שאחרי פלפול או הלכות צריך לומר קדיש דרבנן (ובמכל-שכן מלימוד האגדה).

והנה קטע זה מהרמב"ם הובא במג"א (סי' נד ס"ק ג), ומסיים: "אבל בליקוטי פרדס [מהדורת ירושלים עמ' 99] כתב, וז"ל: 'כשהציבור אומרים פסוק או משנה, צריכין לומר קדיש, לפיכך אומרים קדיש אחר פסוקי-דזמרה, ואף אחר משנה כגון במה מדליקין, ואומר בסיומן אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, דהיינו כקריאת התורה כדי לקדש, שאין מקדישין אלא בסיום הפסוק או דרשת הפסוק' עכ"ל. ואם כן יש לומר שגם כוונת הרמב"ם בחיבורו לומר הגדה אחר תורה שבעל-פה, ולומר אחר-כך קדיש... וכן מנהג כל ישראל לומר אחר פרקים [=פרקי-אבות] ואין כאלוקינו ובמה מדליקין הגדת אמר רבי אלעזר כו', אם-כן גם כשלומדין משניות יש לומר הגדה אחריו כדי לומר קדיש" עכ"ל. והוסיף הפרמ"ג (באשל-אברהם סוף ס"ק זה) שאחר הלכה יאמרו ר' חנניא בן עקשיא וכדומה כדי לומר קדיש דרבנן. אבל בשו"ע רבנו הזקן (סו"ס נד) העתיק רק את דברי ליקוטי הפרדס, ולא הזכיר אלא אגדה ומשניות בלבד.

ולמעשה, מלבד אלו – אין נוהגין לומר קדיש על לימוד תורה שבעל-פה, כמו על שיעורים בנגלה בחסידות ובשו"ע (וכן 'דף היומי' ו'הלכה יומית' הנזכרים בשיחה הנ"ל) בישיבות או בבתי-כנסת (וכן על חזרת מאמרים ושיחות), וכן עמא דבר. וצ"ע.

ב. אגב, אדמוה"ז הוסיף שם במוסגר כדלהלן: "ואם כן, גם כשלומדין משניות יש לומר איזה אגדה בסיומן כדי לומר קדיש לאחריה (אבל אחר "איזהו" – די בסיום תפילת "יהי רצון").". ולכאורה הכוונה לומר ש'יהי רצון' (שמקורו באבות פ"ה מ"ב), אף שתוכנו תפילה, ואינו "דרשת הפסוק", נחשב כ'הגדה'. ולא נתבאר הטעם.

במהדורה החדשה של השו"ע שם ציין למוסגר זה את ה'סדר היום' (סדר עבודה בסופו), אבל שם כתוב רק לומר 'יהי רצון', ולא שזה מועיל לאמירת הקדיש, כי שם לא נזכר קדיש כלל. כמו-כן ציין שם לפסקי הסיידור, ומסתמא כוונתו לאות סה, השייכת לסעיף זה בשו"ע, אבל שם דן רק

בירור ענייני הלכה ומנהג

באמירת שיר המעלות וכגונא בערבית, בקשר לפורס על שמע שבתחילת הסעיף, ולא בקדיש זה, עיי"ש.

ובשער-הכולל (פ"ג סכ"ז, שגם הוא נסמן שם) כתב, שלא תיקנו לומר את ה'יהי רצון' בשביל הקדיש, "שאם-כן, היה [להם] לקבוע אגדת חז"ל על פסוק, כמ"ש שם בשו"ע" [צ"ע, הרי בשו"ע משמע ש'יהי רצון' דינו כאגדה?], וביאר, שבסידור פסק רבנו לומר כאן קדיש "משום שבפע"ח ומשנת חסידים לא נמצא כלל ה'יהי רצון' כאן, ואעפ"כ פסקו לומר קדיש דרבנן משום שזהו ענין ד' חלקי התפילה המיוסדים מקדמונים [אבל לכאורה, גם אחר 'אין כאלוקינו' הקדיש הוא בין עולם לעולם, ומכל-מקום מוסיפים אגדה]. ומה שהנהיג אדמו"ר לומר ה'יהי רצון', שכן הוא בסדר היום (בנוסח אחר) ובסידור של"ה ובסידור האריז"ל (בלא כוונות ע"פ הסוד).

אמנם הרה"ת ר' לוי יצחק שי' ראסקין, דומו"צ דחסיד חב"ד בלונדון, מבאר שאין צורך כלל בתוספת אגדה לגבי קדיש שאחר תפילה. ואף שאומרים קדיש דרבנן, הרי יש עוד כיו"ב, כי העיקר הוא עצם היכולת לומר קדיש, ומסיבה כלשהי ייתכן לומר קדיש אחר, כגון מנהגנו אחר אמירת 'כגונא' שהוא קטע מס' הזוהר שבו מבואר הפסוק "ה' אחד ושמו אחד", ואומרים לאחריו חצי-קדיש (ראה בספר-המנהגים עמ' 27 בהערה ד"ה חצי קדיש). וכן באליהורבה סימן רצ"ב סקי"ח תמה למה נהגו בכמה מקומות לומר קדיש יתום אחרי פרקי-אבות ולא קדיש דרבנן (וכן כתבו 'מנהגים ורמיישא' אות צב, ו'מנהגי פיורדא' סימן ו' ומנהגי וירצבורג'. וכן יש מנהג לומר קדיש יתום אחר "במה מדליקים" בליל שבת – הובאו בנטעי-גבריאל הלכות פסח ח"ג בהערות סוף פרק מא, ועוד). וע"ע.

אגב, הערה זו מתייחסת ל'חצי קדיש' שנוכר בתחילת העמ' הקודם (26), בסוף הקטע "קודם תפילת ערבית", ובטעות נדפסה שלא במקומה. ההערה עצמה נכתבה ע"י הרב גרונר שי' בתחילה בהוספות לשו"ע ח"ב (ס"ע 830) ובשנית בהערות וציונים לסידור עם דא"ח עמ' 734 (לדף קעא ע"א).

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות"
ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת מטות

יום ראשון,

כ"ד בתמוז

שיעור חומש דהיום – עד "בערבות מואב" (לג,מט).⁴

יום שני,

כ"ה בתמוז

שיעור חומש דהיום – עד "לרשת אותה" (לג,נג).⁴

יום שלישי,

כ"ו בתמוז

שיעור חומש דהיום – מ"והתנחלתם" (לג,גד). ומכאן ואילך – כרגיל.

יום שישי

כ"ט בתמוז, ערב ראש-חודש

ביום זה יש להוסיף במיוחד בתורה, תפילה וצדקה⁵, והצדקה – הוצאת שתי סעודות, ומה

כ"ג בתמוז – מברכים החודש מנחם-
אב

השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך – התפילה.

הפטרה: "דברי ירמיהו" (ירמיהו א,א-ב,ג). המולד: יום שישי בשעה 9:20 ו-10 חלקים. מברכים החודש: ראש חודש מנחם-אב ביום השבת-קודש. אין אומרים 'אב הרחמים'.

אחר התפילה – התוועדות בבית-הכנסת.

מנחה: קוראים בתורה (וכן בשני וחמישי הבעל"ט) לכהן – עד "לעיני כל מצרים" (לג,ג. כמנהג העולם). ללוי – עד סוף כל המסעות (לג,מט)¹, ולשלישי – מ"וידבר ה'... בערבות מואב..." עד "לרשת אותה" (לג,ג-נג)².

פרקי-אבות – פרק א'³.

(2) ספר-המנהגים ולוח כולל-חביד הני"ל. ועיי' בסי' ידרכי חיים ושלוש עמי' עה (ולא חילק בין שבת לחול כבפרשות אחרות, לא בעניין הזהירות ולא בעניין ההפסקות).
(3) במנהגי מהרי"ל (הוצאת מכון ירושלים עמי' קנב, והמהדיר לא ציין מקור קדום ממנו) הובא הסימן נפ"ש (נשא, פניחס, שופטים) כסימן להתחלת הלימוד בפרקי אבות בשבתות שלאחרי חג השבועות, הובא בסי' יבין פסח לשבועות' פ"ה ס"לב (ומשם לספר-השיחות תשי"ח ח"ב עמי' 652 הערה 115). שם בהערה נג העיר שהדבר מובא במהרי"ל לסיים מחזוריים; אמנם "התורה – על הרוב תדברי", כי בקביעות נדירה כבשנה זו אין סימן זה תקף (וחבל שלא הזכיר זאת בסי' הני"ל, שבדרך-כלל עוסק בכל הקביעות). תודה להרה"ח ר' דוד שי קרץ מעפולה.
(4) כך נהג הבעל-קורא בבית חיינו הר"ר מרדכי שוסטרמן בקריה"ת בשבת שחרית.
(5) יתר על הנהוג בכל ערב-ראש חודש (המנהג,

(1) "אין להפסיק בהם [בין המסעות], שהוא כנגד שם מ"ב" – סי' צרור-המור פ' מסעי, הובא במ"א סי' תכח סוף ס"ק ח. הובא ללא הסתייגות בשערי-אפרים (ז,כה), במשנה ברורה (תכח,בא), בכף-החיים (שם ס"ק לט) ובליקוטי מהרי"ח (סא,ב). בערוך-השולחן (שם ס"ו ו, וכן בשערי-רחמים על השערי-אפרים שם ובתיקון איש מצליח) כתב שנהגים כך רק "בשבת שחרית", אבל מנהגו להיזהר בזה גם במנחת שבת, ובימי שני וחמישי (היום-יום, כג תמוז. ספר-המנהגים עמי' 14. לוח כולל-חביד. במקורות אלו לא הזכירו כלל את הקריאה דשבת שחרית, ואולי אין בזה חידוש כיוון שגם אחרים נוהגים כך, אבל לפועל יש להזכיר זאת כיוון שבכל החומשים שראיתי – כולל ספר חתי"ת, הוצאת הקה"ת, כפר-חבי"ד תשס"ד (!) – נדפס שני בפסוק "על ים סוף" (לג,ג). והעיר ע"ז בשערי-רחמים הני"ל ובחומש ישי למורא. מה גם לידן שנוגע לסיום והתחלת שיעורי חומש דחתי"ת בימים הראשונים של השבוע הבא).

לוח השבוע

טוב – שלוש סעודות. מי שלא הספיק להחליט על-דבר קיום הוראה זו ושל לימוד ענייני 'בית הבחירה' לפני בין-המצרים, עליו להחליט זאת בהקדם, ויפה שעה אחת קודם.⁶ ומובן אשר אלה שלא עשו בפועל ככל הפעולות דלעיל בזמנן – כדאי להשלימן גם לאחר מכן.⁷ "מובן בפשטות, שכל הנ"ל שייך גם לנשי ובנות ישראל"⁸.

6) "על-פי פסק-דין שו"ע או"ח ס"י תקע"א ס"ג".
7) מתוך: פתח-דבר ליהלכות בית הבחירה להרמב"ם עם חידושים וביאורים של הרבי (הוצאת קה"ת, מוצש"ק מברכים מני"א, תשמ"ו, ברוקלין נ.י.).
8) ליקוטי-שיחות כרך כד עמ' 266. ולהעיר שנשים חייבות לסייע במצות בניין ביהמ"ק (הלי בית הבחירה פ"א הי"ב), ושהערה זו שייכת להוספות שהורה הרבי בכל העניינים מי"ז בתמוז ואילך.

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו